

3. Karas su Amerika (1941-ųjų gruodis–1942-ųjų birželis)

Japonų įvykdytas Perl Harboro antpuolis vokiečių Admiralitetui buvo visiškai netikėtumas – lygiai kaip ir povandeninių laivų vadui Kernevelyje. Vos prieš keletą dienų Godtas, grįžęs iš Berlyno, raportavo Dönitzui apie tai, ką sužinojo iš Vokietijos jūrų štabo. Nepaisant neginčijamų įrodymų, jog Jungtinės Valstijos visomis jėgomis remia Britaniją, Generalinio štabo politika buvo traktuoti Ameriką kaip 100 procentų neutralią šalį; negalima daryti nieko – o jau ypač su povandeniais, – kas padidintų įtampą tarp Amerikos ir Vokietijos.

Tada nutiko Perl Harboras. Dönitzas suprato, jog Ramiajame vandenyne įsiliepsnojęs karas netruks atsiliepti povandeniniam karui Atlante. Nors povandeninių užduotis vis dar buvo skandinti prieš laivus, akcentai persislinko. Jeigu anksčiau tikslas buvo mirtinai išsekinti Angliją, dabar kalba ėjo apie laivų skandinimą greičiau, nei Sąjungininkai galės juos pastatyti. Norėdami pasiekti šį tikslą, jie turėjo toli pranokti 1941-ųjų rezultatus – 250 000 tonų per mėnesį.

Per pirmuosius šešis 1941-ųjų mėnesius jūroje visą laiką buvo vidutiniškai aštuoniolika laivų, antrąjį pusmetį jų buvo trisdešimt trys. Kiekvieną 1942-ųjų mėnesį jie galėjo

tikėtis, kad prie pajėgų prisijungs dvidešimt naujų laivų. Jeigu jiems pavyktų išlaikyti tokius pat nedidelius nuostolius didėjant povandeninių skaičiui, išaugtų ir taikinių aptikimo tikimybė. Palydos laivų patirties stoka iki tol karo nepaliestuose Vakarų Atlanto vandenyse taip pat turėtų būti Vokietijos naudai – ypač mazginiuose laivybos maršrutų taškuose. Didžiausia Dönitzo problema buvo ta pati: kaip išdėstyti savo povandeninius taip, kad jie duotų didžiausią grąžą, kaip surasti silpniausias priešo vietas, kur galima padaryti daugiausia žalos, mažiausiai rizikuojant savo pajėgomis. Paprasčiausia pradėti tokią kampaniją buvo prie pačios Amerikos pakrančių. Šį sprendimą priimti akino ir žinojimas, kad 1942-ųjų kovą jis pradės gauti pirmuosius povandeninius tanklaivius, kurie net ir mažesniems laivams leis veikti tolimuose vandenyse.

1941 m. gruodžio 7 d. japonų aviacijos organizuota Perl Harboro ataka privertė Jungtines Amerikos Valstijas stoti į karą.

Kapitonams duoti nauji operatyviniai įsakymai. Netikėtus antpuolius vykdyti vienu metu keliolikoje Amerikos uostų, atakuoti tik didesnius nei 10 000 tonų talpos taikinius. Nepradėti operacijos, kol negautas kodinis pavadinimas *Paukenschlag**. Apsirūpinti visoms klimato zonoms, karštoms ir šaltoms, tinkančiomis atsargomis – tropine apranga ir šiltais drabužiais, – nes veikimo rajonas gali būti bet kur tarp paties šiauriausio ir paties piečiausio Šiaurės Amerikos žemyno taškų.

Kai povandeniai išplaukė, buvo pats viduržiemis. Skinantis kelią per Atlantą, juos užplūdo srautas žinučių iš pavojuje atsidūrusių, štormų apdaužytų laivų, tačiau povandeniai, susitelkę į būsimą didesnę žaidimą, nekreipė į jas dėmesio. Pagaliau atėjo pranešimas: „*Paukenschlag* prasidės sausio 13-ąją.“

Sausio 12-ąją, kai Hardegeno U-123 buvo netoli paskirtos vietos Niujorko prieigose, jis pastebėjo dūmus. U-123 visu greičiu prisiartinio prie aukos, kurios stiebai, kaminas ir korpusas pamažu ryškėjo horizonte.

– Pone, tai puikus didelis laivas, – pasakė vyresnysis leitenantas. – Mes negalime leisti jam pasprukti, ar ne?

Hardegenas akimirka dvejojo. *Paukenschlag* operacija prasideda trylikta dieną. Taigi jis turėtų dar truputį luktelėti, tačiau 10 000 tonų! Ar įmanoma nuskandinti jį taip tyliai, kad žinia apie tai pasklistų tik po keleto dienų? Ką jo vietoje darytų admirolas? Jis tikriausiai pultų. Sprendimas buvo priimtas.

Po pirmojo pataikymo į mašinų skyrių britų krovininis laivas *Cyclops* („Ciklopas“) sustojo. Įgula puolė prie pabūklo, tikrai išsiuntė ir radijo pranešimą, tačiau po antrosios

* *Paukenschlag* (vok.) – pažodžiui „litaurų būgnijimas“ (vert. past.).

torpedos laivo priekis pakilo ir jis stačiu kampu nugarmėjo į dugną.

Šviečiant jaunačiai U-123 užėmė poziciją prie Niujorko. Jam nereikėjo ilgai laukti, kol stebėtojas identifikavo besiartinančio motorinio laivo garsą. U-123 pasisuko į taikinį ir po kelių sekundžių jo torpedos sprogo, į dangų išmesdamos liepsnos ir juodų dūmų stulpą. Povandenio radistas pranešė, kad laivas – tai buvo tanklavis *Norness* („Nornesas“) – pasiuntė signalą, jog skęsta užplaukęs ant minos.

– Minos! – paniekinamai pasakė Hardegenas. – Atrodo, čia niekas nesitiki vokiečių povandenių.

Jis šiek tiek palaukė, tada, tanklaviui vis dar plūduriuojant, paleido dar vieną torpedą ir tada jo laivagalis greitai nuskendo, tačiau priekis liko kyšoti apie trisdešimt metrų virš vandens. Buvo akivaizdu, kad laivagalis atsirėmė į dugną, nes jūra šioje vietoje buvo sekli.

Paukenschlag prasidėjo.

Kitą dieną U-123 išgirdo Amerikos radijo pranešimą apie „į pietus nuo Long Ailendo nuskendusį nežinomą tanklavių“. *Nežinomą* tanklavių? Tai reiškė, kad sudužėliai dar

U-123 skrodžia Atlanto bangas.

nepasiekė kranto ir kad amerikiečiai dar nieko nežinojo apie povandenį. Hardegenas įsakė nepertraukiamai sekti radijo transliacijas, taip pat ir 600 metrų dažnio bangą, nes tai buvo geriausias jų informacijos šaltinis.

Po dvidešimt keturių valandų jie užtiko kitą į atvirą jūrą plaukiantį 10 000 tonų tanklaivį. Jų torpedos pataikė į laivo vidurį, ir naktį pavertė diena. Kitą dieną iš Buenos Airių vokiečių radijo jie sužinojo, kad iš *Norness* išgelbėti trisdešimt aštuoni sudužėliai,* o kitą dieną naujienose pranešta ir apie antrąjį jų nuskandintą laivą. Pagaliau paslaptis buvo atskleista!

Amerikiečiai ėmėsi veiksmų. Minininkai plaukiojo pirmyn atgal palei krantą, padangė buvo pilna lėktuvų, tačiau povandenis tyliai gulėjo dugne ir išniro į paviršių tik naktį atėjus. Nuskandinęs trečiąjį laivą, jis persikėlė toliau į pietus Hateraso kyšulio link. Tai akivaizdžiai buvo tinkama vieta – jūra tiesiog knibždėjo laivų. Palei krantą plaukdamas U-123 pasislinko arčiau kyšulio ir pasiekė tašką, kuriame per kelis ateinančius mėnesius vokiečių povandenių aukomis taps apie keturi šimtai visų pavidalų ir dydžių laivų.

Pirmasis taikinytis čia buvo 4 000 tonų smarkiai prikrautas laivas, kuris visiškai apšviestas pasirodė akiratyje. Pirmoji Hardegeno torpeda pralėkė pro šalį ir nusikeikęs jis pasuko povandenį įkandin laivo. Praplaukdamas pro šviečiančią bują, žyminčią siaurąjį Vimblo seklumos kraštą, jis pastebėjo dar tris prie jo artėjančius laivus, tačiau nusprendė tam kartui juos palikti ir tęsti pradinio taikinio persekiojimą. Priartėjęs 450 metrų atstumu, jis iššovė ir po trisdešimties sekundžių jo torpeda sprogo žemiau laivo kamino. Laivagalys grimzdo tol, kol atsirėmė į dugną, o priekis

* 9 577 tonų talpos motorinis tanklaivis *Norness* buvo torpeduotas ir paskendo 1942-ųjų sausio 14-ąją; koordinatės 40° 28' N, 70° 50' W.

styrojo aukštai ore. Hardegenas apsuoko dar vieną ratą ir pasileido paskui kitus laivus. Ir vėl jis užėmė poziciją ir iššovė, ir vėl pataikiusios torpedos į viršų iškėlė liepsnos stulpą. Dabar jam liko tik dvi torpedos. Jis sugrįžo prie plūduriuojančio švyturio ir beveik išsyk pastebėjo penkis eile plaukiančius ir visiškai apšviestus laivus. Penki laivai – ir tik dvi torpedos. Buvo tik viena išeitis – pulti pabūklų ugnimi. Jis pakvietė artilerijos karininką, kuris skeptiškai klausėsi vadovaujančiojo karininko siūlymų.

– Pulti plaukiant už jų? – abejodamas pakartojo jis. – Neįmanoma, Pone. Visų pirma, dar neišovus pirmojo šūvio jie jau bus mus pamatę ir mes nieko nepešim.

– Nesąmonė! Visų pirma, jie tikriausiai normaliai nestebi jūros, antra, jie nežino, kaip atrodo povandenio bokštėlis. Artilerijos aš neišmanau, bet turiu nuojautą, kad mums pavyks... Pasiruošt artilerijai apšaudymui! – pro liuko dureles jis sušuko žemyn.

Hardegenas vėl atsigręžė į Schroeterį, artilerijos karininką.

– Kuo įžulesnis būsi, tuo daugiau tikimybės, kad blefas suveiks. Jeigu mūsų pirmieji šūviai bus taiklūs, priešas pames galvą. Turime pasinaudoti šiomis pirmosiomis sumaišties akimirkomis.

Persilenkęs per turėklus jis riktelėjo:

– Denyje laikytis tvirtai!

Purslams tykstant virš laivo, tarnyba įsitvėrė pabūklo.

– Atstumas du šimtai metrų, abiem vidutinis pirmyn, dešimt sviedinių – ugnis!

Kordito dūmus vėjas bloškė atgal į tiltelį, bet jie išgirdo, kaip sproginėja į taikinį pataikę sviediniai. Ant tanklaivio denio pasirodė nedidelė liepsnelė, greitai ji virto gaisru, o dar po kiek laiko – degalų cisternų sprogimu. Tuo metu